

Inleiding

Gemeentebeleid kan niet los gezien worden van het beleid van andere overheden, in Leeuwarden, Den Haag, maar ook in Brussel. Toch is het goede politiek als het gemeentebestuur probeert om tot beleid te komen, dat gebaseerd is op eigen overwegingen.

De FNP realiseert zich dat zoiets, als het er op aan komt, kan botsen met de belangen van de andere overheden, maar ziet dat in overeenstemming met de eigen beginselen: die van het federalisme. In gewone taal: de bevoegdheden horen daar, waar ze het best en het rechtvaardigst toegepast kunnen worden.

Bij ons politiek handelen staan zeven kernwaarden centraal (zie kader). Aan die kernwaarden toetsen wij onze politieke besluiten.

Wij vinden dat Fryslân als bestuurlijke eenheid bestaan moet blijven. Fryslân moet zelf de zeggenschap houden over die zaken die onderscheidend zijn voor de toekomst van Fryslân, zoals ruimtelijke ordening, regionale economie, mijnbouwzaken en taal, cultuur, sociaal beleid en onderwijs: gemeentelijk wat gemeentelijk kan, provinciaal wat provinciaal kan en landelijk wat landelijk moet.

De FNP in Smallingerland

Op initiatief van de FNP is in 2012 in de toekomstvisie van de gemeente een hoofdstuk opgenomen over hoe wij willen dat de gemeente er in 2035 uitziet. Die gemeente moet een duurzame ('cradle to cradle'), sociale gemeente zijn waar het goed wonen, werken en recreëren en is en waar het welzijn van mensen centraal staat.

De FNP is van mening van dat wij toe moeten op een economie waar ook de niet in geld uit te drukken factoren (milieu, geestelijk welbevinden, enz.) moeten worden meegewogen. Wij zien de economie niet als doel op zich, maar als een gevolg van menselijk handelen.

De FNP beoordeelt het beleid van nu tegen het toekomstbeeld in deze visie. Voor de komende vier jaar betekent dat, dat wij stapjes en stappen willen zetten in de richting van dat toekomstbeeld. Bij de beslissingen die wij nemen, houden wij daarom dat toekomstbeeld als richtlijn aan.

Op het punt van duurzaamheid sluit de visie van de gemeente goed aan op het 'Klimaatakkoord' van Parijs. Ook de gemeente zal zich de komende jaren zeer moeten inspannen voor het klimaat.

FNP Smellingêrlân stelt de belangen van de inwoners van de gemeente centraal. Het blijkt dat de schaalgrootte van de hedendaagse gemeente Smellingerland goed past bij de mensen die er wonen. Daar past niet bij dat wij uitspraken doen over (delen van) andere gemeenten die wij er bij zouden willen hebben. Gemeentelijke herindeling moet altijd van onderop komen en niet van bovenaf worden opgelegd.

De afgelopen jaren is er veel veranderd in gemeenteland. Het sociaal domein is op zijn kop gezet en de gemeente heeft er veel taken en geld bij gekregen. De komende jaren moeten de puntjes op de i worden gezet. Vooral op het terrein van de jeugdzorg moeten de komende periode nog flinke stappen worden gezet.

Tegelijkertijd zien wij ook een ontwikkeling dat structureel niet genoeg banen voorhanden zijn voor het aantal mensen dat die banen zouden kunnen invullen. Voor de mensen die 'overblijven' constateren wij dat die worden beperkt in hun welzijn door de manier waarop ze worden behandeld om een uitkering te krijgen en door de manier waarop de maatschappij aanziet tegen mensen zonder betaald werk.

Tegelijkertijd zien wij ook dat mensen zijn die wel een baan hebben, maar die niet gelukkig zijn met het werk dat ze doen. Door de financiële verplichtingen die zij hebben, kunnen ze geen kant meer op.

Het verminderde welzijn zien wij als een groot probleem voor de komende jaren. In het hoofdstuk 'Welzijn' komen wij hierop terug.

Op veel plaatsen in de wereld is onrust. Mensen zijn op de vlucht. Een klein deel van die mensen komt ook in onze gemeente terecht. De FNP vindt dat bij de integratie van vluchtelingen ook voldoende aandacht moet zijn voor de tweetaligheid van de Smallingerlandse gemeenschap.

Zeven kernwaarden

Bij zijn politiek handelen baseert de FNP zich op de 7 kernwaarden van de partij:

- Democratie: De FNP is van mening dat de macht over de overheid bij het volk ligt. Mensen moeten zoveel mogelijk worden betrokken bij het openbaar bestuur.
- Federalisme: De FNP staat voor een staatsinrichting die mensen en lokale gemeenschappen de bevoegdheden en de middelen geeft om de eigen omgeving zoveel mogelijk zelf vorm te geven. De FNP wil meer bevoegdheid naar de provincies, een sterker provinciaal bestuur en daardoor een sterker Fryslân.
- Internationalisme: De FNP zoekt naar wat mensen bindt en beschouwt de wereld als een federatie van gemeenschappen. Mensenrechten en respect voor andere culturen en levensovertuigingen staan daarbij centraal.
- Taal en cultuur: Taal en cultuur dragen in grote mate bij aan de identiteit en daarmee aan het welzijn van mensen. De FNP wil de Friese identiteit versterken en zet zich daarom in voor de Friese taal en cultuur. De FNP maakt zich sterk voor een Fryslân, waar ook andere talen en culturen gerespecteerd, uitgeoefend en gewaardeerd worden, zoals het Biltsk en het Stellingwarfs.
- Ondernemingszin: De FNP wil eigen initiatief, creativiteit, verantwoordelijkheid en ondernemingschap de ruimte geven, zodat mensen en gemeenschappen in staat zijn zich optimaal te ontwikkelen.
- Solidariteit: De FNP is een gemeenschapspartij. Voor het behoud van de solidariteit moet begrip en respect van weerskanten tussen arm en rijk, jong en oud, gezond en ziek behouden en versterkt worden, zodat niemand aan de kant komt te staan.
- Duurzaamheid: De FNP wil een duurzame wereld nalaten aan de volgende generaties. In plaats van potverteren zoekt de FNP naar economische bestaansvormen die een beter evenwicht garanderen tussen consumeren en behouden.

Het gemeentebestuur

Uitgangspunt bij het besturen van de gemeente moet zijn dat de gemeente van ons allemaal is. En omdat wij niet met ons allen de gemeente kunnen besturen, hebben wij daarvoor een aantal bestuurders gekozen. Het bestuur is er voor de inwoners en niet andersom.

Concreet betekent dit, dat:

- de communicatie tussen het bestuur van de gemeente en inwoners helder en transparant moet zijn. Het is nu nog te vaak zo, dat in de communicatie tussen gemeentebestuur en inwoners verwachtingen gewekt worden die als puntje bij paaltje komt niet nagekomen kunnen worden. Wij pleiten ervoor dat bij belangrijke beslissingen de burgers vanaf het eerste begin door de gemeente betrokken worden bij de plannen, want dan is hun invloed het grootst. Burgers in een later stadium inspraak geven in een traject betekent veelal dat hun invloed minder is en dat geeft dan al gauw voer aan de gedachte dat 'de gemeente doet wat zij zelf heeft bedacht';
- de gemeentelijke inspraak moet serieus genomen worden;
- de taal waar het gemeentebestuur in communiceert, moet de taal van de inwoner(s) zijn. Voor Smallingerland, als tweetalige gemeente, houdt dat in dat ook het Fries een volwaardige plaats in de gemeentelijke communicatie moet krijgen. De FNP streeft naar een taalbeleid dat de gemeente een imago geeft van een zelfbewuste tweetalige maatschappij. Dat betekent automatisch ook, dat bestuurders en ambtenaren zich in beide talen goed moeten kunnen redden, zowel mondeling als schriftelijk. Er zal veel energie moeten worden gestoken in het uitvoeren van een nieuw taalbeleid;
- de gemeente moet voor de burger gemakkelijk bereikbaar zijn;
- het bestuursprogramma en het beleidsplan moeten duidelijke, meetbare doelen hebben volgens het drie w-principe (*wat is het doel, wat kost het en wanneer is het klaar*). Alleen dan kan de gemeenteraad haar controlerende taak goed uitvoeren.

Het is voor geïnteresseerde inwoners een hele toer om zicht te krijgen en te houden op hoe het er in de gemeenteraad aan toe gaat. Na elke raadsvergadering moet daarvan in 'Breeduit' een duidelijk verslag komen, met een samenvatting van de zaken waarover een besluit is genomen, met daarbij het stemgedrag van de verschillende partijen.

Welzijn

Gemeentepolitici zijn gekozen door de inwoners van de gemeente. In de visie van de FNP moet het gemeentebestuur zich inzetten voor een zo groot mogelijk welzijnsniveau voor de inwoners van de gemeente. Dit wel met als randvoorwaarde dat de behoefte van nu niet ten koste moet gaan van de behoeften van de toekomstige generaties (het duurzaamheidsprincipe).

Alle beleidsterreinen (sociaal domein, economie, cultuur, taal, ruimtelijke ordening, onderwijs, enzovoort) dragen bij aan of zijn onderdeel van het welzijn van mensen in onze gemeente.

Welzijnsbeleid heeft ook sterk te maken met armoedebeleid. Door alle regelgeving in het kader van de 'Participatiewet' wordt er een te grote druk gelegd op mensen die geen werk hebben en voor een uitkering in aanmerking komen. Voor een groot deel wordt die druk door Den Haag opgelegd, maar waar de gemeente zelf iets kan doen, moet die druk worden weggenomen. Werken op basis van vertrouwen en de mogelijkheden die de mensen hebben, moeten daarbij uitgangspunt zijn. Wij willen toe naar een zo regelarm mogelijk uitkeringsbeleid.

Re-integratie van mensen zonder werk of mensen met een beperking moet plaatsvinden op basis van passend werk en moet de mensen een toekomstperspectief geven. Het re-integratiebeleid moet duidelijk meetbare doelen hebben, waarbij het welzijn van de doelgroep zwaar meeweegt.

Onder andere door de verdergaande robotisering zullen er ook op langere termijn te weinig volwaardige banen zijn in verhouding tot het aantal mensen dat die banen graag zouden willen hebben. Een basisinkomen zou kunnen zorgen voor een andere werkverdeling en een andere werkwaardering en zal uiteindelijk bijdragen aan een beter welzijn. Voor de langere termijn moet de gemeente bij de landelijke overheid inzetten op het invoeren van een algemeen basisinkomen of varianten daarop, zoals een negatieve inkomstenbelasting.

In het welzijnswerk is de taal waarin men de mensen aanspreekt een belangrijke factor. Daarom vindt de FNP dat mensen die welzijnswerk uitvoeren, het Fries moeten beheersen. In de uitwerking van het initiatiefvoorstel van de FNP dat in oktober 2017 is omgezet in een procesnotitie zal daaraan aandacht moeten geschonken.

Veiligheid

Binnen de mogelijkheden en bevoegdheden die de gemeente heeft, moet er alles aan worden gedaan om onze gemeente tot een veilige gemeente te maken en te houden. Daarbij denken wij dat het belangrijk is dat er voldoende toezicht is in wijken en dorpen.

Wij hechten grote waarde aan de wijkagent die goed op de hoogte is van wat er speelt in zijn wijk of dorp en daar de mensen kent: toezicht met menselijke maat.

Een ander aspect van veiligheid betreft hulpdiensten als de brandweer. De gemeente moet zorg dragen voor de verbinding van die diensten met de gemeente. Door steeds verdergaande opschaling van die diensten kunnen zaken in de verdrinking komen. In de gehele gemeente moeten acceptabele aanrijdtijden van de hulpdiensten kunnen worden gerealiseerd, die voldoen aan de normen die daarvoor staan.

Economie en werk

In het denken van nu wordt de economie vaak bekeken als zelfstandige eenheid, terwijl dit niet zo is. Economie is een gevolg van menselijk handelen, een beschrijving van wat mensen doen met goederen en hoe dat wordt uitgedrukt in geld. Het mag dan ook nooit gebeuren dat de mensen ondergeschikt raken aan de economie.

Vanuit dat gezichtspunt kijkt de FNP naar het economisch beleid in de gemeente. Een beleid dat niet wordt gemaakt vanwege de economie, maar om het welzijn van de inwoners te vergroten.

De gemeenteraad heeft een samenwerkingsagenda met de provincie afgesproken. Als projecten daaruit aan de orde komen, moet op dat moment opnieuw de afweging worden gemaakt of de projecten nog altijd voldoende maatschappelijk rendement hebben. Dit geldt vooral ook voor de verkeersprojecten.

De FNP zet vraagtekens bij de schadelijke kanten van economische groei. Voor de FNP betekent bovenstaande dat:

- Er bij het stimuleren van werkgelegenheid wordt gestreefd naar een goede verankering in de maatschappij. Vaak zal dit betekenen dat de voorkeur moet worden gegeven aan een verscheidenheid van kleinschalige bedrijven en bedrijfjes die werken met lokale mensen. Maar ook voor grote bedrijven moet er plaats zijn. Het beroepsonderwijs in Smallingerland moet hier dan ook zo veel mogelijk op aansluiten.
- Er een nieuwe vaarweg naar de haven van Drachten komt voor schepen uit categorie 5.
- Grond kostbaar is. Maar grond heeft ook het vermogen om er planten op te laten groeien en om kooldioxide te binden. Onze maatschappij kan alleen bestaan bij de gratie van de bodem waar wij op leven: het meeste van wat wij eten komt uit of groeit

op de grond (het andere komt uit de lucht en het water). Dit geeft een verantwoordelijkheid aan de maatschappij om voorzichtig met de grond om te gaan. Het raakt ook de kernwaarde 'duurzaamheid'. Daarom moet er behoedzaam worden omgegaan met het gebruiken van grond voor wegen, industrieterreinen en woningbouw. Bij plannen moet de kwaliteit van de grond als bron van ons voedsel volledig meegewogen worden.

- Milieuvriendelijke en duurzame bedrijvigheid zo veel mogelijk gestimuleerd en/of gefaciliteerd moet worden in alle sectoren van de economie, inclusief de landbouw. De gemeentelijke organisatie moet daarin zelf voorop lopen door een maximaal duurzaamheidsbeleid in de eigen organisatie. Door duurzaamheid wordt het niet duurder, alleen worden de kosten meteen betaald en niet doorgeschoven naar de komende generaties.
- Waar dat mogelijk is, de gemeente het lokale bedrijfsleven in aanmerking laat komen als er werk moet worden uitbesteed.
- Het voor de gemeenschap belangrijk is dat er dagen zijn waarop zoveel mogelijk mensen tegelijkertijd vrij hebben; dat de economie even niet op de eerste plaats komt. Op dit moment is dat vaak de zondag. Wij zien een steeds verdergaande trend naar de 24-uurs economie. Wij kunnen dat als gemeente niet keren. Bovenstaande gedachte in het achterhoofd houdend is de FNP niet tegen op winkelsluiting op zondag.

Financiën

De FNP staat voor een behoudend financieel beleid. Elke euro kan maar één keer worden uitgegeven en daarom moet elke euro die wordt uitgegeven een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement hebben.

Bij alle investeringen die de gemeente doet, moet de volgende afweging worden gemaakt:

- Brengt het geïnvesteerde geld genoeg maatschappelijk rendement op? Een belangrijk onderdeel van het maatschappelijke rendement dat wij op het oog hebben, is dat klimaatdoelen moeten worden gerealiseerd. Daar moeten structureel gelden voor worden vrijgemaakt.
- Draagt het bij aan het bereiken van het beeld dat in de integrale toekomstvisie is neergezet?
- Gaat het welzijnsniveau van de inwoners van Smalingerland omhoog?

Het raadsonderzoek naar de gang van zaken bij de vernieuwbouw van de Lawei moet lessen voor de toekomst opleveren die door de gemeente goed moeten worden nagevolgd, zodat bij de bouw van een nieuw zwembad niet dezelfde fouten weer kunnen worden gemaakt.

De gemeente mag niet aan inkomenspolitiek doen, maar intussen signaleert de FNP wel dat al meer als 20 jaar de financiële positie van minima en mensen met een minimumloon door verschillende Haagse maatregelen slechter is geworden.

De gemeente probeert door het armoedebeleid mensen met zo weinig mogelijk regels en bureaucratie te helpen.

Ruimtelijke ordening

Uitgangspunt van beleid op de ruimtelijke ordening moet zijn, dat het uiteindelijk bijdraagt aan een beter welzijn van de bevolking. Daarbij zal rekening gehouden moeten worden met de leefbaarheid/levenssfeer van de gemeenschappen en de eigen aard van het landschap en de natuurlijke omgeving. Drachten mag niet aan de omliggende dorpen vastgroeien, maar er moet een buffer blijven.

Bij het maken van uitbreidingsplannen moet de kwaliteit van de grond als bron van ons voedsel volledig meegewogen worden. Ook moet gekeken worden naar het renoveren of vervangen van niet benutte ruimtes op bestaande industrieterreinen.

In de ruimtelijke ordening zal ook aandacht moeten zijn voor de opgave die ons in het kader van het klimaatakkoord van Parijs te wachten staat. Bij ruimtelijke plannen zal vooral ook zwaar moeten worden meegewogen hoe die plannen bijdragen aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Mogelijk moeten er concessies worden gedaan aan de ruimtelijke kwaliteit om de klimaatdoelen te halen.

Bij het invoeren van de nieuwe omgevingswet moet de gemeente inzetten op een zo ruim mogelijke gemeentelijk bevoegdheid, vooral op het gebied van welzijn en gezondheid. De omgevingswet geeft daartoe ruimte, die moet worden gebruikt.

Volkshuisvesting

Alle inwoners hebben recht op een gunstig woonklimaat. Daarom is het van belang dat de woningbouw in evenwicht blijft met de behoefte aan woningen. Uitbreidingsplannen zijn op de eerste plaats bedoeld voor en afgestemd op de behoefte van de inwoners van onze gemeente. De behoefte aan woningen moet elk jaar worden geïnventariseerd en in het woningplan worden verwerkt. Omdat de behoefte in de loop van de tijd kan veranderen, moet er bij nieuwbouw levensbestendig worden gebouwd.

Er zal beleid moeten worden gemaakt op de veranderende zorgbehoefte in de gemeenschap, vooral door de sluiting van verzorgingstehuizen, zowel op het gebied van zorg als op het gebied van wonen. Kleinschalige, decentrale alternatieven om in de zorgbehoefte op dat gebied te voorzien, moeten door de gemeente worden gefaciliteerd.

Woningbouwcoöperaties hebben een grote verantwoordelijkheid voor sociale woningbouw omdat de vraag hiernaar de komende jaren alleen maar zal toenemen. Het gemeentebestuur moet daar zeer op gespist zijn. Omdat de corporaties niet meer in de dorpen willen bouwen, moet de gemeente particulieren of groepen van bewoners uit de dorpen die in en voor het dorp willen bouwen, zoveel mogelijk steunen.

De verhuurdersheffing die de landelijke overheid aan corporaties heeft opgelegd, staat investeringen door woningcorporaties voor een groot deel in de weg. Dat is zeer spijtig, want

de FNP vindt dat er juist meer huurwoningen nodig zijn, voor een brede doelgroep. Mocht de verhuurdersheffing van tafel worden genomen of verlaagd worden door het Rijk - die kans is aanwezig - dan mogen de corporaties erop worden gevestigd dat ze meer investeren in hun woningbestand.

De FNP is van mening dat bij de sociale woningbouw de voorkeur vooral moet worden gegeven aan woningen onder de huurtoeslaggrens.

Bij wijkvernieuwing moet volgens de FNP renovatie de voorkeur krijgen boven sloop en nieuwbouw. Er moet voorzichtig worden omgegaan met de sociaal-maatschappelijke structuur in de wijken die worden opgeknapt. Vanzelfsprekend horen bewoners een sterke inspraak te hebben bij renovatie van huurwoningen en moet er worden geprobeerd de gemeenschap in de wijken in stand te houden.

Starterswoningen moeten financieel bereikbaar blijven voor die groepen waarvoor ze zijn bedoeld.

De gemeente zal ook alle moeite moeten doen om het energieneutraal maken van bestaande woningen mogelijk te maken. Op het gebied van de regelgeving mogen er geen apen en beren op dat pad liggen of komen te liggen. Waar mogelijk stimuleert de gemeente het goed isoleren van woningen en dan vooral ook de eigen woningen.

De gemeente zorgt voor een fysiek energieloket waar inwoners onafhankelijk en deskundig advies kunnen krijgen over energievragen en waar ze wegwijs worden gemaakt in het subsidiedoolhof.

Verkeer en vervoer

Uitgangspunt van het verkeersbeleid in Smallingerland moet zijn dat de openbare ruimte van iedereen is. De auto heeft niet automatisch het monopolie, maar is min of meer ondergeschikt aan de andere functies van de openbare ruimte, afhankelijk van de locatie: in woonwijken en op de grote wegen.

In Drachten zijn scholen waar ook een grote groep kinderen van buiten Drachten naar toe reizen. Zij moeten op een veilige manier op de fiets bij hun school kunnen komen, over kwalitatief goede fietspaden.

Het verbeteren van de aansluiting op het landelijke openbare vervoernetwerk is voor de FNP belangrijk. Alle dorpen in Smallingerland moeten bereikbaar zijn via een goede voorziening. De gemeente moet daar constant bovenop zitten.

In het van belang van de verkeersveiligheid moet voldoende controle worden uitgeoefend op snelheid, maar bijvoorbeeld ook op verlichting. Bij de verlichting van wegen moet afstemming zijn met de verkeersintensiteit. Als er geen verkeer is, hoeft er ook geen verlichting te zijn (zogenoemde 'volgende' verlichting). Als er verlichting moet worden aangelegd, dan zal er gekozen moeten worden voor zo energiezuinig mogelijke verlichting,

bijvoorbeeld met LED-lampen. Bij het terugdringen van verlichting moet er ook rekening worden gehouden met het gevoel van veiligheid van de mensen.

De gemeente moet zich ook voorbereiden op de nieuwe mobiliteit met elektrisch vervoer. Er zullen genoeg oplaadpunten in de gemeente moeten komen en de gemeente moet dat met minimale regels faciliteren.

De gemeente zal bij aanpakken van de infrastructuur moeten denken vanuit het duurzaamheidsperspectief. Bij kleine afstanden moet de voorkeur worden gegeven aan het faciliteren van de fiets, vervolgens kan het openbaar vervoer worden bevorderd en daarna komt er aandacht voor de auto.

Ook voor de dorpen moet het openbaar vervoer goed te bereiken zijn. Vanuit Rottevalle hoort er een goede, rechtstreekse fietsaansluiting op het transferium bij Nijtap te komen.

In onze gemeente staan geen verkeerslichten meer, behalve op de kruising van Gauke Boelensstrjitte en Suderhegwei. De FNP is van mening dat die lichten ook zo snel mogelijk moeten worden vervangen door een veilig alternatief zonder verkeerslichten.

Door de uitbreiding met nieuwe wegen aan de westkant van Drachten is er veel (sluip)verkeer door Boornbergum van Drachten naar de A7. De FNP meent dat worden gekeken naar een oplossing voor dat probleem.

Cultuur

Smallingerland, en dan vooral Drachten, heeft op het gebied van cultuur aan de ene kant een regiofunctie (denk dan bijvoorbeeld aan de Meldij/Lawei), maar aan de andere kant is er ook de ontwikkeling van de 'kleine' cultuur in dorp en wijk van belang. In het cultuurbeleid hoort meer aandacht te komen voor het tweetalige van onze gemeenschap en dus voor het Fries; het hoort het een integraal onderdeel van beleid uit te maken. Bij de verdere uitwerking van het nieuwe taalbeleid zal de FNP zich daar sterk voor maken.

De gemeente moet proberen om een eventueel positief effect van 'Leeuwarden-Fryslân 2018 Culturele Hoofdstad' te behouden en verder te versterken.

Er moet meer aandacht komen voor de gebouwen uit de wederopbouwperiode van na de Tweede Wereldoorlog. Ook gebouwen uit eerdere periodes, zoals het Dunlopgebouw aan het Moleneind, zijn het bewaren waard. Culturele activiteiten zoals Simmerdeis moeten gratis blijven.

In de prestatieafspraken die de gemeente maakt met culturele instellingen, moet ook aandacht zijn voor het gebruiken van het Fries.

Sport

Sport is maatschappelijk gezien een belangrijke zaak. Aan de ene kant is er topsport, aan de andere kant is er recreatiesport. De FNP is van mening dat in Smallingerland de klemtoon moet liggen bij de breedtesport: mensen stimuleren om aan sport te doen, vooral ook jongeren. De gemeente probeert ook de andere doelgroepen in beeld te krijgen.

Tegelijk kan sport ook bijdragen aan een gezondere maatschappij. De gemeente moet in nauw contact staan met alle sportverenigingen om de behoefte en de mogelijkheden op elkaar af te stemmen.

Mensen met een laag inkomen (tot 125% van het sociale minimum) moeten ook de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan sportactiviteiten.

Onderwijs

Smallingerland en in het bijzonder Drachten heeft wat scholen aangaat een grote regiofunctie. De gebouwen van het voortgezet onderwijs zijn goed op orde of komen binnenkort gereed. Voor het basisonderwijs zijn er nog wel een aantal zaken te wensen op het gebied van huisvesting.

De FNP heeft wel grote zorgen over de plaats van het Fries in het onderwijs. De overheid, en dus ook de gemeente is gehouden actief de drietalige scholen (Fries, Nederlands en Engels) te stimuleren, zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.

Tweetalige peuterspeelzalen en kinderopvang moeten worden gestimuleerd nu wetenschappelijk onderzoek keer op keer laat zien dat een tweetalige opvoeding van jongs af aan positieve gevolgen heeft voor de (taal-)ontwikkeling van kinderen. Als op peuterspeelzalen toetsen of testen worden afgenomen, moet dat in de moedertaal van die kinderen plaatsvinden.

Kinderen moeten zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen. Voor de dorpen betekent dit dat een levensvatbare basisschool in het dorp het uitgangspunt in het gemeentelijk beleid moet zijn.

Dorpen

Dorpen waar mensen actief kunnen en waar voorzieningen zijn, zijn onmisbaar voor een gezonde gemeente en voor een goed welzijn van haar inwoners. In samenwerking met de dorpen moet er worden gekeken naar manieren om dorpen leefbaar te houden.

Om de voorzieningen te behouden zal er gestreefd moeten worden naar een organische groei van de dorpen. Dorpen die door het inschakelen van verenigingen en Dorpsbelang willen komen tot een vorm van zelfbeheer, moeten die kans krijgen. Zelfbeheer moet worden gestimuleerd, maar niet van bovenaf worden opgelegd.

De FNP zou als proef het dorpsbeheer wel een kans willen geven als daar bij de dorpen animo voor is. Dorpen horen een goede aansluiting op het openbaar vervoer te hebben. Bij plannen van de gemeente moet de dorpsvisie, indien aanwezig, het uitgangspunt zijn.

Nu woningbouwcorporaties niet meer in dorpen willen bouwen, moeten andere wegen worden gezocht en gevonden. Als dorpen zelf met plannen komen voor de bouw van nieuwe woningen, moet de gemeente dat faciliteren. In het woningbouwplan zal daar aandacht voor moeten zijn.

De FNP is van mening dat bij het aanleggen van glasvezel in de zogenaamde 'witte' gebieden de dorpen tegelijkertijd ook op glasvezel moeten worden aangesloten. De gemeente moet zich ervoor inzetten dat dit ook gebeurt.

Het buitengebied

Het platteland levert een aantal zaken waar de moderne mens eigenlijk niet zonder kan. Als belangrijkste natuurlijk het voedsel, maar ook de mogelijkheid om door te waaien of te recreëren. Beide functies zijn belangrijk en houden in dat wij voorzichtig met het buitengebied moeten omgaan.

De gemeente moet zich inzetten voor het vergroten van de biodiversiteit (bijv. in de bermen van wegen, maar ook door bewustwordingscampagnes) en het behoud van karakteristieke landschapselementen.

Landbouw

In de toch wel stedelijke maatschappij die Nederland aan het worden is, gaat het contact tussen de burger en de productie van zijn voedsel zo goed als verdwijnen. Zowel voor de maatschappij als voor de boerenbedrijven levert dat contact echter een meerwaarde op. Die meerwaarde kan er voor zorgen dat daardoor het platteland leefbaarder blijft. Als boerenbedrijven leeg komen te staan, dan is het van belang dat in die boerderijen andere bedrijvigheid mogelijk is – voor zover dit in het landschap past.

De FNP streeft naar een GMO-vrije gemeente (GMO staat voor Genetische Modificatie van Organismen), voor zover het de landbouw en ons voedsel betreft. Van het GMO-vrij zijn, gaat een signaal uit naar de hele maatschappij. Dat kan ertoe leiden dat het eventuele draagvlak voor gentech-producten afneemt.

Bio-industrie (of vee-industrie) past niet in het beeld dat de FNP heeft van het landschap van Smallingerland, net zomin als megabedrijven. De schaal van de bedrijven moet passen in het landschap.

Waar dat mogelijk is, zou de gemeente ook de boerenbedrijven moeten stimuleren om de biodiversiteit te vergroten.